

Angels: Aspiration and Apparel

פרשת ויצא תשפ"ב

PARASHAS VAYEITZEI

¹⁰ Jacob departed from Beer-sheba and went toward Haran. ¹¹ He encountered the place and spent the night there because the sun had set; he took from the stones of the place which he arranged around his head, and lay down in that place. ¹² And he dreamt, and behold! A ladder was set earthward and its top reached heavenward; and behold! angels of God were ascending and descending on it.

¹ And Laban awoke early in the morning; he kissed his sons and his daughters and blessed them; then Laban went and returned to his place. ² Jacob went on his way, and angels of God encountered him. ³ Jacob said when he saw them, "This is a Godly camp!" So he called the name of that place Mahanaim.

1c
מַהַנַּיִם — Mahanaim [lit., a pair of camps]. There were two camps of angels: those who ministered outside the Holy Land who had accompanied him, and those of the Holy Land who now came to meet him (*Tanchuma*; *Rashi*).

Ramban suggests that the plural refers to Jacob's camp on earth and the camp of angels on high. The title implies that both camps are equal, because they both exist only to bless God and assert His unity.

2a
¹² ASCENDING AND DESCENDING. עולים תחלה — Ascending first, ואחר כך יורדים — and afterwards descending.³ מלאכים שלוחו בארץ — The angels who escorted him in the Land of Israel do not go out of the Land, ועלו לרקיע — so they ascended to the sky, ונרדו מלאכי הוצה לארץ — and afterwards the angels of the area outside the Land of Israel descended ללוותו — to escort him.⁴

2b
AND ANGELS OF GOD ENCOUNTERED HIM. מלאכים של ארץ ישראל — Angels of the Land of Israel — באו לקראתו — came toward him — ללוותו לארץ — to escort him to the Land. MAHANAIM. This means שתי מחנות — two camps: מלאכי הארץ — those angels outside the Land of Israel, ואלו שביאו עמו עד כאן — who had come with him up to this point, ומלאכי השמים — and those of the Land of Israel — שביאו לקראתו — who came toward him.⁵

3
Ramban (Artzodl)
[Ramban questions Rashi's interpretation:]
שהרי עדין לא הגיע יעקב לארץ, ורחוק היה משם, ושלח — I am perplexed by this. ואני תמה בזה — For [Jacob] had still not reached the Land of Israel, and he was in

4
Midrash Rabba (Artzodl)
— How many angels were circling and dancing before Jacob, our patriarch, at the time of his entrance into the Land of Israel?¹⁷⁷ רבי הונא בשם רבי אייבו אמר: ט' רבוא מלאכים היו הלים לפני יעקב אבינו — בקניסו לארץ — R' Huna in the name of R' Eivu said: Six hundred thousand angels were circling and dancing before Jacob, our patriarch, at the time of his entrance into the Land of Israel; ויהי ערב ויעקב באשר ראם מחנה — thus it is written, Jacob said when he saw them, "This is a Godly camp!" for the Divine Presence does not rest in a group of less than six hundred thousand.¹⁷⁸ — And the Rabbis said: One million, two hundred thousand angels participated, וינקרא שם המקום ההוא מהננים — as is stated: So he called the name of that place Mahanaim [מַהַנַּיִם]. The Midrash elaborates: — A single Godly camp — מַהַנַּיִם הרי ששים רבוא — מַהַנַּיִם ק"ב רבוא — is six hundred thousand; if so, two Godly camps [מַהַנַּיִם] are one million, two hundred thousand.¹⁷⁹

fact far away from there, and sent messengers to Esau from afar.¹⁰³ ושם נאמר "ויעבר את — מעבר יבק", שהוא "יבק הגבול גבול בני עמון" — which is southeast of Eretz Yisrael, ועדין — and he still had to pass through the territory of the Ammonites and Moab, and after this he would arrive at the land of Edom, where Esau lived, and only after that did he enter Eretz Yisrael.¹⁰⁴ ותחלה ביאתו בארץ בשכם — And the beginning of [Jacob's] entry into Eretz Yisrael was at Shechem, which he reached after passing through several other places,¹⁰⁵ as it says, Jacob arrived intact at the city of Shechem, which is in the land of Canaan (below, 33:18).¹⁰⁶

7
3. פֶּאֶשֶׁר רָאָם — When he saw them. This time he was awake, although at Bethel he had been asleep. Why did he have to be asleep to see them in the Land of Israel, at the site of the Holy of Holies? Should not his prophetic powers there have been greater than on foreign soil?

The answer is that all depends on where one's thoughts are. When he lay in the Holy of Holies, Jacob was thinking about Charan, his destination. Therefore, he could only see the angels in a trance. Now, however, that his thoughts were on the Holy Land which he was about to enter, he could even see angels when awake.

Likewise, on Kol Nidrei night we say *Baruch Shem*, the second line of the *Shema*, out loud like the angels, although we have just eaten like mortals, because our minds are on *Yom Kippur*. At *Maariv* after *Yom Kippur*, however, we recite *Baruch Shem* in a whisper, even though we have spent all day in prayer and fasting, because our minds are on the food we are about to eat.

Alternately, Jacob may have needed a trance the first time because "Hashem was standing over him" (28:13), and we read, "No man can see Me and live" (*Shemos* 33:20). Now, however, the Divine Presence had not accompanied the angels, so Jacob could see them, although awake.

[261] INSIGHTS IN THE TORAH / BEREISHIS: Vayetzal אצ"ח אברהם

5
ויפגעו בו מלאכי אלקים (לב, ב)

ניין ברש"י, שמלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו לארץ, מבואר מאן, שמלאכים מוכנים לעזוב ארץ הקדש ללוות יהודי שרוצה לעלות ארצה.

אדרת כהן

6

וראייתי בספר הנפלא 'נפלאות מתורת ה' יתברך' שביאר בארוכה באופן נפלא, בהקדם קושיא שהקשה מדוע יעקב חזר לא"י מחוץ דרך שעיר ארזים ונכנס מדרום מזרח, והלא יכול היה להגיע משם בדרך קצרה דרך צפון א"י, אל שכם שאברהם הלך בא"י לארצה ולרחבה לכבוש הארץ לפני בניו וכמבואר ברש"י (פרשת לך לך), כן יעקב הלך מכוון דרום מזרח כדי לקדש את עבר הירדן, ולבסוף אחרי שנתקדש בודאי ששם הוא הגבול והיה צורך במלאכי א"י שיבואו ללוותו, ולכן שם נפרדו ממנו מלאכי הו"ל.

cradle onwards he or she is always learning something new, gathering information and acquiring experience. This is an inborn propensity of התלמודות that propels a child forward, and the longer it lasts the more he will develop.

With this thought in mind, the childlike figures of the כרובים were attached to the ארון הקודש to indicate that what is true in secular matters is especially valid in the world of Torah. If we are to progress in Yiddishkeit we must model ourselves on children and emulate their constant and unquenchable quest for advancement. They never stop learning. They are always open to guidance, and so should we be. Like the כרובים with their wings turned upwards towards heaven, so, too, we adults must aim high and never allow complacency to blight our progress.

When the Torah (Shemos 33:11) refers to Yehoshua as a נער, although he was already middle-aged (viz. Ibn Ezra), it was by way of praise. He never lost his youthful thirst for improvement, which resulted in לא ימיש מתוך האוהל of his rebbe. It was this quality which enabled him to become the worthy successor of Moshe Rabbeinu. Yaakov Ovinu, too, practised this approach throughout his life. His very name was derived from the word עקב, a heel, which is the lowest part of the body and represents the idea of inadequacy. He always felt that he was still on the bottom rung of the ladder and needed to climb higher. Hence he was יושב אוהלים — moving from one citadel of learning to the other in search of אמת without any semblance of smugness until he became the שבאבות.

בבן עליה לא מסתכלים על מצבו הרוחני כעת, של העכשיו, אלא מסתכלים על הכיוון, ואם הוא כלפי מעלה, אזי כבר היום אפשר לקרוא לו "איש האלקים"¹³.
[ד] אחד מתלמידי המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שנחמנה לראש ישיבה, שאלו, כי תפקידו לומר שיחות מוסר לפני תלמידיו, אך יודע בעצמו שאינו אוחז כלל במדרגות האלו שאודותם הוא מדבר, ומרגיש בעצמו שזה שקר, ולכאורה אין זה מן היושר לדבר בעניינים ורוחניים לפני התלמידים, בו בזמן שהוא עצמו אינו אוחז באותן מדרגות כלל וכלל.
ענה לו רבינו המשגיח, שאם שאיפתו היא להיות ולהגיע ל"שם", אז כבר נמצא שם ומקרי שפיר "איש האלקים", וכי זו מדרגתו בעצם¹⁴.

[ה] כתב בספר 'משנת רבי אהרן' בזה"ל: והיינו שרצון השי"ת הוא שהאדם יהיה במצב של עליה בלתי פוסקת, לא להסתפק במדרגותיו והשגותיו - אף אם הן גבוהות ועליונות, רק תמיד צריך לעלות עוד ועוד.

כתוב במשה "חביב משה" - שהיה תמיד במצב של עלייה, ואחרי שנקרא "איש מצרי", שגם אז היה במדרגת נבואה למעלה מכל, ואחרי כל המורא הגדול והיד החזקה ולכל האותות והמופתים שעשה לעיני כל ישראל, ושניתנה תורה על ידו, לא פסקה עלייתו ועמלו, ולא בא לידי מחשבה והרהור שכבר עשה את המוטל עליו - אלא תמיד היה בעיניו כמו שעומך בהתחלה. וזוהי מציאות החיים, עבודת השי"ת והעליה הרוחנית הם עצם החיים, כי הם חיינו, ואין מציאות החיים אחרת, וכל עניני החומר ונסיונות החיים הם אמצעים שעל ידם יושגו החיים האמיתיים, שעמל התורה ועבודת השי"ת הם דוקא במציאות זו של נסיונות, וכל מציאות

עוה"ז היא רק לתכלית תורה ועבודת ה' [יודע שהגר"א לפני פטירתו אמר, כמה קשה ליפרד מזה העולם, שבמצוה קלה של ציצית זוכים ורואים פני השכינה], ואחרי שזוהו החיים בעצם - הרי לא יתכן שיחשוב "די לי במה שהשגתי", כשם שלא יתכן שהאדם בעודו בכוחותיו יחשוב "די לי במה שחייתי עד עכשיו ולמה לי עוד חיים"¹⁵.

דרגתו הרוחנית של האדם נקבעת כפי כיוונו

ויאמר יעקב כאשר ראה מחנה אלקים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים" (ל-ב-ג) ויפגעו בו מלאכי אלהים - מלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו לארץ.

הק' הרמב"ן על פירש"י וז"ל: ואני תמה בזה, שהרי עדיין לא הגיע יעקב לארץ רחוק היה משם ושלה מלאכים אל עשו מרחוק, ושם (להלן ל-ג) נאמר "ויעבור את עבר יבק", שהוא "יבק הנחל גבול בני עמון" (דברים ג-ט) שהוא דרומית מן רחית לארץ ישראל, ועדיין יש לו לעבור גבול בני עמון ומאוב ואח"כ ארץ אדום. ותחלת ביאתו בארץ ששם היה שנאמר (להלן ל-ג) "ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען". אבל היתה נמראה הזאת ליעקב כאשר בא בגבול אויביו להודיעו כי רבים אשר אתו מאשר אתם. נקרא שם המקום "מחנים" כי כן הדרך בשמות. או "מחנים", מחנה ומחנה העליונים, וזמר כי מחנהו בארץ כמחנה המלאכים, כלם מחנות א', מברכים לו ומודים בייחודו ית"ש 'עולמים, עכ"ל.

המהר"ל בספר גור אריה, תירץ קושיה הרמב"ן על רש"י, וז"ל: מלאכי א' מלאכים של ארץ ישראל וכי. מפורש כך בב"ר (ע-ד) ובתנחומא (וישלה ג). והקשה הרמב"ן על ה דאין באו המלאכים נגדו והוא רחוק מארץ ישראל, דהרי לא כתיב שבא לארץ כנען עד שכם, דכתיב "ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען". ולפי דעתי אין זו שום קושיא, דכיון דהיה הולך ובה ארץ ישראל - באו המלאכים של אר"י לקראתו לשמור אותו, דכיון דצורך אר"י הוא, והוא הולך לאר"י, הדין נתן שיהיו לו שומרים מלאכי ארץ ישראל, לכל הפחות השמירה דבר שהוא תולה בהליכה, שלא יהיה לו מונע לבא לאר"י, וזה מוטל על מלאכי ארץ ישראל ומלאכי חו"ל לשמור אותו שלא יגיע לו נזק אחר. ואין להקשות דא"כ מיד שיצא מבית לבן היה ראוי להיות באים כנגדו, ואין זו קושיא, דכיון דלא היה פטור מלבן עד שהקב"ה בא אל לבן ואמר לו "השמר לך" (לעיל לא-כד), ועדיין לא היה זה, לא נקרא שהיה הולך לארצו, כי שמא יהיה לו מניעה מלבן שלא יניח אותו לבא אל הארץ, עד שבא הקב"ה אליו ואמר לו "השמר לך" ויצא לשלום מן לבן ללכת אל הארץ - אז היה נקרא שבא לארץ, ואז באו מלאכי אר"י לקראתו, לא קשיא מירי, עכ"ל.

נמצא לפי דברי המהר"ל, כי מקומו הרוחני של האדם אינו נקבע כפי המקום שעומד שם, אלא כפי המקום לאן שהוא הולך. דרגתו הרוחנית השמימית נקבעת כפי כיוונו ולא לפי מקומו דהשתא⁹².

9 30 9

והשיבות האדם תלוי בכיוונו, ולא במצבו¹⁰:
הג' ר' ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר, דהנה אמר הכתוב "כי נער ישראל ואהבהו" (הושע יא-א), והיינו שנשבתחו כאן כלל ישראל שהם תמיד בבחינת נער. בכל עת הם יכמתחילים את ראשית צמיחתם, ומשום כך "ואהבהו". דרך העולם להתפעל מדברים גדולים ולכן שמים לב לאילנות יותר מאשר לגרעינים. דרכנו, דרך התורה, היא להעריך יותר את ה"צומחים" שיצאו זה עתה לדרך, יותר מאשר את האילנות הגדולים המתחילים לכמוש.
על האדם לפקח על עצמו להיות תמיד במצב של "צמיחה", ולהזהר מאד מאד לב לא יכנס למצב של כמישה, כי אין סכנה כסכנתה¹¹.

[ג] בספר 'דעת תורה' (פרשת במדבר) כתב וז"ל: הוא הענין הגדול אשר גילו לנו חז"ל בזה, כי כל ענין התורה וקיומה לא נמדד כלל ב"תנוי" (לשון הגמ' ברכות כ ע"א), לא עם "לומדות". המדידה היא במדת הקבלה, יתכן ודאי כי איש עם הארץ, איש טרם חספסיק ללמוד התורה, והוא יעמוד במעלה יתירה מאשר איש תלמיד חכם וגם גדול, אם הקבלה אצלו יותר גדולה ויותר חזקה. - עליו נאמר "ויילכו ויעשו - מעלה עליהם הכתוב כאילו עשאוהו"!

וכך היה אצל משה רבינו, הגם שהיה "איש מצרי", אבל הכיוון שלו היה ל"איש אלקים", ולכן מקרי "איש אלקים", שהקובע הוא הכיוון. משא"כ נח, אף שהיה צדיק ולא פגע במדרגתו כלל, אבל הכיוון שלו היה ל"יחל נח", ל"איש האדמה", ולכן כבר מעכשיו קרי נח "איש האדמה".

וזה הפשט הפשוט ש"עבירה גוררת עבירה" ו"מצוה גוררת מצוה". כאשר האדם מתחיל עם עבירה הוא כבר במצב של דרדור, וכיוונו הוא כלפי מטה¹². משא"כ במצוה שעושה מצוה, אז כיוונו הוא כלפי מעלה ולכן נגדו הוא לעוד מצוה.

אדם הנמצא בבית הכנסת וראשו מטייל וחושב בדברי העולם - הרי הוא כאילו אינו נמצא בבית הכנסת. כמוהו, גם אדם הנמצא במקום טמא, אך רעיוניו נכונות על מקום טהור - הרי הוא כאילו אינו נמצא במקום טמא! זהו פירוש הפסוק: 'וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו - וַיֵּלֶךְ אֶרְצָה בְּנֵי קְדָם', שאף על פי שהלך בפועל אל ארץ בני קדם - בכל זאת, כאילו לא דרכו רגליו שם כלל וכלל! כי באמת יִשָּׂא יַעֲקֹב את רגליו, שהיו כל רעיוניו נתונים ונשואים כולם בכל עת אל ארץ ישראל.

בזה נוכל להבין את פירוש הגמרא במסכת ברכות (ח): ספרו לו לרבי יוחנן - שהיה זקן מופלג והי ארבע מאות שנה - כי גם על אדמת בבל, חיים אנשים זקנים מופלגים כמוהו. תמה רבי יוחנן ואמר: כתוב בתורה (דברים יא. כא): "למען ירבו ימיהם וימי בנייהם, על הארץ אשר נשבע יי' לאבותיהם לתת להם", אבל בחוצה לארץ - לא! כיון שאמרו לו, שאותם אנשים משכימים ומועריבים לבתי כנסיות, אמר להם: "הוה הדבר שהועיל להם לאריכות ימים". וצריך להבין כיצד תירץ רבי יוחנן את הקושיא.

התירוץ הוא שכיון שהמתפלל בחוץ לארץ, מחזיר את פניו לעבר ארץ ישראל, ומתפנה כל העת על ארץ ישראל - הרי זה כאילו עומד הוא בתוך ארץ ישראל! לכן הועילה לזקניה של בבל, השכמתם אל בית הכנסת וציאתם באיחור ממנו - לאריכות ימים ושנים!

באר ויצא החיים מה

השמים, ולכאורה קשה הא ידע מתחילה שזה הר המוריה שהרי חזר להתפלל שם מפני שהוא מקום שהתפללו אבותיו וכשפגע בו התפלל ותיקן שם תפלת ערבית, וא"כ למה שכב שם, ומה נתודע לו יותר בחלומו.

וי"ל בכל זה עפ"י דברי התפארת יונתן שכתב לפרש מה שאמר יעקב אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים, דהנה פירש"י שאמרו חז"ל ביהמ"ק של מעלה מכוון כנגד ביהמ"ק של מטה, אבל יש לעיין אם העיקר הוא מקום ביהמ"ק למעלה, ולכן בנו באותו מקום גם ביהמ"ק של מטה כדי שיהא מכוון כנגד ביהמ"ק של מעלה, או להיפך שבמקום שכנו למטה הביהמ"ק שם נבנה גם למעלה בית המקדש, כדי שיהא מכוון כנגד ביהמ"ק של מטה, ופירש התפארת יונתן שאמר יעקב אבינו שעתה נודע לו שבמקום שביהמ"ק של מטה שם נעשה ביהמ"ק למעלה, והעיקר תלוי היכן הוא הביהמ"ק של מטה, והראיה לזה הוא שהרי עתה קפצה הר המוריה שהוא בירושלים ובא לבית אל, וא"כ למה הי' הביהמ"ק למעלה שם, הרי מקומו של ביהמ"ק של מעלה הוא בירושלים, והי' צריך להשאר שם למעלה, ולמה הי' ביהמ"ק עתה למעלה מבית אל, ומוכרח מזה שכל מקום ששם נמצא ביהמ"ק של מטה שם נמצא גם הביהמ"ק של מעלה, ולכן אמר יעקב מה נורא המקום הזה היינו ביהמ"ק של מטה, שכל מקום שהוא, שם נפתח למולו שער השמים, ואמר אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים, היינו ששם נעשה שער השמים עכ"ד.

ולפ"י י"ל שבאמת ידע יעקב שמקום זה הוא הר המוריה שקפצה לו, ולכן התפלל שם תפלת ערבית, אבל חשב יעקב שכיון שרק קפצה לו הארץ אבל אין זה באמת מקום המקדש, א"כ אין זה שער השמים, ולא נתקדש מקום זה להיות מקום המקדש ממש, רק האבנים של מקום המקדש קפצו לו, אבל הקדושה נשאר שם במקומו בירושלים, וממילא שכב שם שחשב שהוא רק דבר חשוב להתפלל על אבנים אלו שהתפללו אבותיו עליהם אע"פ שאין זה ממש שער השמים, אבל בחלומו נודע לו שזה ג"כ שער השמים ממש, כי כל מקום שנמצא שם ביהמ"ק של מטה שם למעלה נעשה ביהמ"ק של מעלה ונעשה שם שער השמים, וא"כ הוא ירושלים ממש ומקום המקדש ממש, ולכן נירא יעקב ויאמר מה נורא המקום הזה וגו' ואילו ידע לא הי' ישן שם, והבן.

ובאמת ענין זה שכל מה שלמעלה תלוי במעשים של כלל ישראל למטה, זה נתגלה בשלימות ע"י יעקב אבינו, ולכן אפילו הכסא הכבוד למעלה נשלם רק ע"י עבודת יעקב אבינו שצורתו חקוקה שם בכסא הכבוד, ומזה הי' להמלאכים התפעלות גדולה שדרשו במדרש (רבה פ' ס"ה) מלאכי אלקים עולים ויורדים בו עולים למעלה רואים דמות יעקב חקוקה בכסא הכבוד, יורדים למטה ומוצאין אותו ישן, והבינו שע"י עבודתו של יעקב למטה, נשלם כסא הכבוד למעלה.

וי"ל שזה הי' חיזוק גדול ליעקב אבינו שראה יעקב שכל מקום שילך, יכול להמשיך שם שער השמים, כי הכל תלוי

במעשה ידינו, ואם יבנה ביהמ"ק למטה ומקום משכן להשכינה, יהי' שם גם מקום הביהמ"ק של מעלה, ואחר שנודע לו ענין זה וישא יעקב רגליו, ופירש"י שנעשה קל ברגליו, והלך בקלות לבית לבן ולא נתירא עוד, כי כבר נודע לו שגם בבית לבן אפשר לעבוד את ה' כמו בבית המקדש ממש, כי יוכל להמשיך שם בבית לבן קדושת ביהמ"ק, וא"כ יהי' ה' עמו בכל מקום ובכל זמן, והבן.

וז"הו הבטחת הקב"ה ליעקב אבינו ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה, שכל מקום שתלך תמשיך שם הקדושה, ואין שום הגבלה מצד המקום שדוקא במקום זה יוכל להיות קדושה ולא במקום אחר.

ואיתא בספרים שיעקב הא אותיות יבקיע, שהאור והקדושה בוקע חוץ לגבולו, ולכן אצל יעקב אין שום צמצום, כמו שדרשו חז"ל (שבת דף ק"ח ע"ב) - והאכלתיך נחלת יעקב אביך, לא כאברהם שכתוב בו קום התהלך בארץ לארכה וגו', ולא כיצחק שכתוב בו כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

איבא קבי - They said to R' Yochanan: תמה ואמר - There are elderly people in Babylonia.^[18] - למען ירבו ימיכם וימי - [R' Yochanan] said in amazement: It is written:^[19] In order to prolong your days and the days of your children upon the land that Hashem has sworn to your ancestors to give them, which is a reference to Eretz Yisrael. - אכל בחוץ לארץ לא - This implies, however, that outside of Eretz Yisrael there is no promise of a long life. - Once they told [R' Yochanan] that [the elders of Babylonia] are people who arise early to attend synagogue in the morning and stay late in the synagogue in the evening,^[20] - אמר היינו דאנהי להו - he said: That is the merit that gained them their long lives. - As R' Yehoshua ben Levi said to his sons: - קדימו וחיכו ועילו לבי פנישתא - Arise early and stay late when going to the synagogue - פי היכי דחורכו חוי - in order that your days should be prolonged.^[21]

Artscoll:

21. One who prolongs his stay in the synagogue is rewarded measure for measure by having his life prolonged (Rabbeinu Yehonasan MiLune). R' Yochanan was puzzled as to how there could be old people in Babylonia since the Diaspora is excluded from the blessing of longevity. The mystery was resolved when he learned that those old persons spent much of their time in the synagogue: The Gemara states (Megillah ibid.) that the synagogues and study halls in Babylonia are destined to be established in Eretz Yisrael in the Messianic age. Because of this future disposition, one who prays in a synagogue is as if he were in Eretz Yisrael. Thus, Eretz Yisrael's blessing of longevity extends to him as well (Maharsha, Yad David et al.; see Asifas Zekeinim).

ולבן הייקא עכשיו כשהקב"ה גילה לו ענין זה, קיפל כל ארץ ישראל תחתיו ואמר לו הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה, להראות לו שכל מקום שישכון יהי' שם קדושת ארץ ישראל. ויש לבאר הענין יותר, דהנה כחו של יעקב אבינו הוא כח התורה, שיעקב איש תם יושב אהלים, וע"י שממשיכים קדושת התורה אפשר לעשות שאפילו

בחול יהי' שם קדושת ארץ ישראל וקדושת ביהמ"ק ממש, ולכן איתא בגמ' (ברכות ה' ע"א) אמר רב חסדא מאי דכתיב אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות והיינו דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, וע"י במהרש"א שם בגמ' ברכות דף ה' דר' יוחנן ה"י תמוה לו, איכא סבי בבב וכי יש זקנים בבבל, הא כתיב למען ירבו ימיכם על האדמה, אבל כד שמע דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא ובי מדרשא אמר היינו דאנהי להו, ופירש המהרש"א דזה חשוב ממש כדר בארץ ישראל, והיינו טעמא מפני שבתי כנסיות ובתי מדרשות שבחול עתידין להקבע בא"י עכ"ד, והיינו מפני שע"י קדושת התורה נמשך שם קדושת ארץ ישראל וקדושת מקום המקדש ממש, וא"כ הוא כאילו דר בארץ ישראל, ובבית המדרש יש מעין קדושת ביהמ"ק, וכל זה הוא-בכחו של יעקב אבינו שהוא כח התורה, שע"י קדושת התורה אין שום הגבלה וצמצום מצד המקום, ואיתא עוד בספ"ק דגם דירתו של אדם מישראל ששם לומד ומקיים שם מה שכתוב בתורה, חשוב כמו ארץ ישראל וגם בית כזה שמקיימים בו התורה עתיד להקבע בארץ ישראל, וזהו כחו של יעקב שהוא כח התורה וע"י כח התורה נמשך קדושת ארץ ישראל לכל מקום.

ובח זה של יעקב אבינו נתגלה לו רק עכשיו, כאשר קפצה לו הארץ ונתתק הר המוריה ומקום המקדש ממקומו

לעבוד ה' אפילו בדברים גשמיים, ולא יהא נפרד מה' ומתורה אפילו כשעוסק בדברים גשמיים, ויצא יעקב מבאר שבע שהוא הקדושה והלך לחון מקום שיש חרון אף בעולם, ובירר שאם מקושר להקדושה ולהתורה כראוי אז גם שם אפשר לעבוד את ה', ואיתא עוד בספרים דזה רמז הסולם שמוצב ארצה וראשו מגיע השמימה דהיינו שהעסק בדברים ארציים הוא מוצב ארצה, אבל ראשו מגיע השמימה שאפשר לעבוד את השם גם בתוך דברים גשמיים כמו כשעובד בתורה ותפלה שמגיע לשער השמים, וזה גם מה שאמר יעקב אכן יש ה' במקום הזה, היינו בשינה, שאע"פ שלכאורה שינה הוא הפסק מעבודת השם, אבל באמת אפשר לעבוד ה' גם אז, כי מי שמקושר באמת להקדושה לא נעשה נפרד מהקדושה גם בתוך שינתו, וזה שהראו ליעקב מראה זו קודם הליכתו ללבן, שידע שבבית לבן יהי' צריך לעבוד בעניינים גשמיים.

ולבן במוצ"ש אומרים אל תירא עבדי יעקב כי אז יוצאים משבת קודש שהוא הקדושה, ונכנסים לימים גשמיים, ויש יראה שמא יפול בדברים גשמיים, כי אפילו מי שתורתו אומנתו יש לו שייכות יותר לגשמיות בימות החול, וכל שכן מי שעוסק ממש בענייני עוה"ז כל השבוע שאז הרי הוא ממש בסכנה, אבל אומרים אל תירא עבדי יעקב דהיינו שלא ירא כיון שהוא עבדי יעקב, ומיעקב גלמד שלא לירא כמו שאמר לו הקב"ה שישמרנו בבית לבן וגם אמר לו אל תירא מרדה מצרים שבחי' יעקב עושה שיוכל לעמוד בבית לבן ובמצרים, ולכן סעודה שלישת

ובא לבית אל שהוא לזו, ואעפ"כ ראה שם למעלה הביהמ"ק של מעלה, ונודע לו שכתו גדול שכל הקדושה למעלה תלוי בקדושתו למטה, ואם ימשיך קדושה אפילו לחו"ל יהי' נמשך שם גם הקדושה למעלה, וממילא אין שום הגבלה מצד המקום, אלא הכל תלוי בו.

ולבן כשהלך יעקב לבית לבן הלך עם כח זה, ועבד שם עבודתו והמשיך קדושת ארץ ישראל גם בחו"ל, והמשיך שם גם קדושת ארץ ישראל ומקום המקדש ע"י שהי' עוסק בלילה בתורה, ונתקדש גם חו"ל ע"י יעקב אבינו.

ולפי"ז א"ש שכשחזר יעקב מבית לבן לארץ ישראל, יצאו לקראתו מלאכי ארץ ישראל, אע"פ שכשיצא לא היו מלאכי ארץ ישראל יכולים לצאת לחו"ל ולפי מה שנתבאר א"ש, דקודם שהי' יעקב בבית לבן לא היו מלאכי ארץ ישראל יכולים לצאת לחו"ל כי קדושתם לא סבל חו"ל, אבל כיון שהי' יעקב בבית לבן וקידש שם חו"ל בקדושת ארץ ישראל, כבר היו מלאכי ארץ ישראל יכולים לצאת גם לחוץ לארץ, וגבן.

ובזה השלים יעקב אבינו עבודת האבות שזכו לארץ ישראל, שאברהם זכה לארץ ישראל, יצחק לא ה' מותר לצאת מארץ ישראל, ויעקב כל מקום שהולך, הולך עמו ארץ ישראל.

וזהו כל ענין סדרא זו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, שעבודתו של יעקב אבינו הוא להתקשר כל כך להקדושה ולהתורה הקדושה, עד שיוכל

The commentators explain that each of the patriarchs represents a unique aspect of the Jewish people. Avraham is the archetypal convert. Yitzchak represents the ideal state of the Jew (as explained above, p. 139). And Yaakov stands as the prototype of the existential Jew. His life was one long, uninterrupted struggle — first he contended with Esav, then with Lavan, then with the destructive consequences of strife and discord among his sons, and finally with the Egyptians. He is the down-to-earth Jew, who "soiled his hands" while toiling in this material reality in which we live.

For this reason Yaakov symbolizes the Jewish concept of elevating and sanctifying corporeal reality. Christianity is founded on the belief that heaven and earth are separate and distinct entities completely foreign to one another — "and never the twain shall meet." Judaism, on the other hand, professes that heaven and earth are merely two extremes of a single continuum. A Jew grasps a cup of wine, the symbol of materialism, and elevates it to the spiritual dimension by reciting Kid-dush. The point of union between heaven and earth is represented by the Beis HaMikdash, where corporeal animals were placed on God's altar and were transformed into pure spiritual energy.

Through his prophetic vision of the ladder, Yaakov perceived that just as the ladder can stand on the ground and yet reach the heights of heaven, so too, it is possible for a human being to exist in both the

physical and the spiritual dimensions simultaneously. He realized that his upcoming term of servitude to Lavan would not necessarily undermine his spiritual attainments. From the vision of the ladder he realized that it is possible to transform this corporeal world into the highest form of spiritual energy.

Therefore, when he awoke, he said in surprise, "God is truly in this place." While he slept, Yaakov discovered a hitherto unknown aspect of Mount Moriah — it is the point at which physical merges into spiritual, where the illusory barriers which separate the two dimensions merge together and become one.

He therefore "took the stone that he had placed under his head and stood it as a pillar" (ibid., 18). In order to give concrete expression to this concept, Yaakov performed an act that would "ground" the spiritual circuit that he had discovered. With this act, Yaakov essentially laid the spiritual foundations of the Beis HaMikdash, in which the physical world would be raised to a spiritual plane and corporeal animals would be elevated and sanctified to God.

וע"ז הדרך הנה אברהם היה בבחינת 'לשמוע', שהיה בעולם בזמן שעדיין לא ידעו כלום מהש"ת, ונתאמץ לשמוע קול ה' שנשמע בתוך הבריאה, קול ה' בכח קול ה' בהדר" וגו'. ואח"כ יצחק אבינו היה בבחינת 'ללמוד', ללמוד יורה על עצם שלימות מדריגת האדם, שכבר לומד בכח עצמו וכבר אינו צריך לאחרים, וזה היה בחי' יצחק שזכה לשלימות הגמור, עולה תמימה. אברהם אבינו נולד בחו"ל במקום סמא וחיפש את אור ה', את המקום אשר בחר לו י-ה, וכמאמר "לך לך מארצך, אל

הארץ אשר אראך", שעבודתו הוא, לילך למצוא את המקום אשר בחרו ה', אבל יצחק נולד בארץ ישראל, וכבר נמצא כביכול אצל הרבש"ע, וכל עבודתו הוא לשמור על השלימות ולא לצאת לחו"ל לטומאת ארץ העמים, רק להיות כל כולו בקדושת ארץ ישראל.

ואחר שאבותינו אברהם ויצחק השלימו עצמם בתכלית השלימות בבחי' לשמוע וללמוד, שוב יעקב אבינו היה בבחי' 'ללמוד', שעיקר עבודתו היה לגלות אור אלוקות ית' בכל העולם, להפיץ קדושת א"י ולפשוטו על כל העולם, "ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה, ונברכו בך כל משפחות האדמה", שצריך שתתפשט קדושת א"י בכל העולם, "נחלת יעקב", היא נחלה בלי מצרים, ומרומז שעי' עבודתו אין גבולות לא"י, ומתפשטת קדושתה בכל העולם, לכל מקום שהלך יעקב נתפשט שם קדושת א"י.

פרשת ויצא

עבודת יעקב אבינו הפצת אור הש"י אף בתוך עיני הגוף וגשמייות העולם והעלאתם אל הקדושה

"ופרצת ימה וקדמה" - עבודת יעא"ע שתתפשט אור הש"י ת בכל העולם

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, יעקב אבינו יצא מארץ ישראל לישא אשה ולהעמיד תולדותיו בחוצה לארץ, וצריך להבין למה הוצרך יעקב אבינו לצאת מארץ ישראל ולהעמיד תולדות דוקא בחו"ל, ולא כאברהם ויצחק שהעמידו תולדותיהם בארץ ישראל.

הרי יעקב אבינו כבר היה במדריגה גדולה, בקדושת ארץ ישראל, אצל אביו יצחק, במקום אשר בחר בו ה', במקום שיש שם השראת השכינה, במקום שהאדם יכול להתקרב אל הרבש"ע באופן חזק, ולמה סיבב הקב"ה שיצטרך להעמיד תולדות דוקא ע"י שיצא מא"י, ולבוא לחו"ל, למקום שנאמר בו "והאבן גדולה ע"פ הבאר", במקום שיש שם אבן גדולה שמרמז על "לב האבן", שהלב סתום, שא"א לראות שם את הרבש"ע. לב יהודי הוא באר, ובארץ ישראל הבאר נובע בכל עת מאיר וזרח באור גדול של הרבש"ע, ותמיד יש בו התחדשות ובעבו, מים נובעין, מים חיים. אבל בארץ העמים הוא רחוק מן המקור, ויש שם אבן גדולה ע"פ הבאר, שסותם הכל וכאן סיבב הקב"ה שיעקב אבינו יעמיד תולדות דוקא במקום כזה שיש שם הסתר גדול, בבית לבן הארמי שהיה מלא בצלמים ותורפים, ויעקב היה צריך להתחכם למצוא שם את הרבש"ע ולא להתפעל מכלום.

איתא במדרש שישנם הזוכים שזיווגם יבוא אליהם, וכמו שהיה אצל יצחק אבינו שזיווגו בא אליו, וישנם הצריכים לילך אחר זיווגם, וכמו יעקב אבינו שהוצרך לילך לחוץ למצוא זיווגו, וצריך להבין הטעם בזה במה נשתנו יצחק ויעקב בענין זה.

וביאור הדברים, דהנה ידוע שיעקב אבינו נקרא בחיר האבות, וצריך להבין הטעם בזה, שהרי אברהם אבינו היה האדם הגדול בענקים ופרסם שמו ית' בכל

העולם, ויצחק אבינו היה קדוש מבטן עולה תמימה, וא"כ מ"ט דוקא יעקב הוא בחיר האבות.

והביאור בזה דהנה סדר העבודה הוא באופן של "לשמוע ללמוד וללמד" שמקודם צריך האדם להשלים עצמו - לשמוע וללמוד, ואח"כ יוכל להשפיע לאחרים ולקדמם אל הש"י - ללמד, ואי אפשר להשפיע לאחרים ולתקנם כל זמן שלא תיקן עצמו, וככל שמתקן עצמו יותר ומגיע לשלימות יתירה, יותר יוכל לקרב ולהשפיע על אחרים.

האבות הק' הם אשר סללו המסילה והאירו וגילו אור אלוקותו ית' בעולם, ואלמלא הם ח"ו לא היה נודע שמו ית' בעולם באופן אמיתי, אמנם בכדי לגלות שמו ית' בכל עולם, הוצרכו מקודם לזכות בעצמם לגילוי נכון ושלם באמיתות אלוקותו ית' ולהשלים עצמם בתכלית השלימות, ושוב היה ביכולתם לפרסם שמו לכל באי עולם, ועל זה הדרך בן שלוש הכיר אברהם את בוראו, אברהם אבינו נולד לתוך עולם מלא כפירה ולא נודע שמו ית' כלל בעולם, ואברהם בקדושתו התייגע וחיפש אחר האמת עד שזכה והכיר את בוראו, וכל ימי חייו היה חטיבה אחת להתנדב באור אלוקותו באופן שלם, ועל זה היו העשרה נסיונות שנתנסה שדווקא ע"י נסיונות אלו נתרומם ונשלם בתכלית השלימות ונתדבק באור אלוקותו באמונה שלימה ובורוה באופן אמיתי. [ובכל נסיון שעבר בירד עצמו בעוד בחי' את אמונתו השלימה והבורוה, ובאלו הי' נסיונות כלולים כל עיני האמונה והביטול אליו ית' שמוכרח האדם להשלים עצמו כדי לזכות לדביקות אמת, וכמו שאמר חז"ל בנסיון האחרון - נסיון העקידה - שאמר הקב"ה לאברהם קח נא את בנך וגו', אין נא אלא לשון בקשה, אמר לו בבקשה ממך עמוד לו בזה הנסיון שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש, והיינו שדווקא ע"י כל העשרה נסיונות נתברר אמונתו השלימה ובאם לא היה עומד בנסיון האחרון עדיין לא היה נתברר אמיתות אמונתו השלימה].

איתא ב"קדושת לוי" על מ"ש רש"י ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, מלמד שיציאת צדיק מן העיר עושה רושם, שכל זמן שהצדיק בעיר, הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, וכשיצא מן העיר, פנה הודה פנה זיוה ופנה הדרה. שבא רש"י ז"ל ליישב בזה מה שלכאורה קשה, שבכל מקום שמטופר בתורה הק' שיצאו מארץ ישראל למקום אחר, לשון הכתוב הוא, "וירד", כגון "וירד מצרימה", מפני שארץ ישראל גבוהה מכל הארצות, הן בגשמיות ובעיקר ברוחניות, וכשיצאים לחו"ל הרי זה בחינת יורד, וא"כ היה צריך לכתוב כאן "וירד חרנה" ולא "וילך חרנה". וע"ז מתרץ רש"י שיציאת צדיק עושה רושם, שפנה הודה פנה זיוה פנה הדרה, והכוונה בזה שכשיעקב יצא מא"י לקח עמו הודה חזיוה, ואפי" כשהלך לחו"ל למקומו של לבן הארמי, לקח עמו קדושת א"י, "ופרצת ימה וקדמה" וגו', שבכל מקום הביא עמו קדושת א"י, ולכן לא כתיב וירד שבאמת לא ירד כלל, ואינו נחשב לו כירידה, אלא וילך חרנה שהולך עימו קדושת אר"י.

ולזה הוצרך יעקב אבינו לילך אחר זיווגו ולהעמיד תולדותיו בחוץ לארץ, כי עבודת יעקב אבינו הוא להמשיך ולגלות אור אלוקותו ית' בתחתונים למטה ממש, והכי קרא שמו יעקב, יו"ד עקב, יו"ד רומז על אור העליון כידוע ועבודת יעקב אבינו להוריד ולגלות אור אלוקותו עד בחי' העקביים התחתונים.

ומטעם זה נולדו השבטים בחו"ל, כי הנה קדושת האבות הוא בחי' אצילות, למעלה מלבושי העולם, אבל י"ב שבטי קה המה בבחינת מה שאמרו חז"ל "כשם

ש"א"א לעולם בלא רוחות כ"א"א לעולם בלא ישראל", ש"יב השבטים הם כנגד רוחות העולם, ולכן ישנם י"ב שבטים, כי לעולם יש י"ב גבולות כידוע, [דהיינו שיש ו' צדדים לעולם, ד' רוחות ומעלה ומטה, ולד' הרוחות ישנם ד' גבולות שהן ד' הקרנות דרומית מזרחית מזרחית צפונית וכו', וכן בחיבור ד' הצדדים למעלה ישנם עוד ד' גבולות, וכן בחיבורם למטה יש עוד ד' גבולות, סך כולם י"ב גבולות], וי"ב השבטים רומזים על אלו י"ב גבולות העולם, ולזה נולדו בחו"ל כי אר"י הוא סוד האצילות, ולידת השבטים הוא ענין התפשטות קדושת האצילות אף בחיצוניות לבושי העולם. וכשהוליד יעקב את השבטים הק' בחו"ל, האיר בזה אור ה' בתוך הגבולים וההגבלות שבעולם. שבט הוא מענין ענף שמתפשט, והיינו ההפשיט אור ה' בתוך גשמיות העולם.

כשאדם מחנך לבניו ותלמידיו יש לו בזה קצת ירידה, שהרי מצד עצמו כבר הגיע למדרגות גבוהות בתורה ותפילה והתפשטות הגשמיות, ועתה צריך להתעסק ולירד אל מדרגת בניו ותלמידיו, לעסוק בדברים של מה בכך. אמנם היא ירידה לצורך עליה, שע"ז מפיץ אור ה' במקומות נמוכים, וכשמזריח אור ה' למקום נמוך מאיר על עצמו אור בהיר יותר, ואפי' שמתחילה נראה שהוא ירידה, אמנם לאחר מכן יש לו מזה עליה גדולה עד מאוד, וידוע על צדיקים שעסקו בחינוך בניהם בדברים פשוטים ביותר, בפרט במקומות שלא היו חדרים, והעידו על עצמם שהיא אשר עמדה להם שנשארו בניהם ביראת שמים ועבודת ה', ודוקא ע"י שירדו אליהם והכניסו בתוכם את אור הרבש"ע זכו שנשארו בניהם בקדושה.

25 וזה היה מדרגת יעקב אבינו, שעבודתו לא היה בבניית עצמו, כאברהם ויצחק, שאברהם היה צריך למצוא את הרבש"ע ולהשלים עצמו, ויצחק כבר הגיע אל השלימות אבל היה דוקא בא"י, ואילו יעקב הוא יוצא לחו"ל ומשפיע לאחרים. ולכן איתא בחז"ל שיעקב אבינו היה מטופל בבנים, והיה לו צער גידול בנים, והחשיבות של יעקב הוא מה שהעמיד תולדות. להמשיך אור ה' בדורות הבאים, ולכן כלל ישראל מתיחסים אחר יעקב, שנקראים בשם ישראל שמו של יעקב אבינו, כי יעקב הוא זה שהכניס קדושת האבות בדורות הבאים.

ולזה יעקב הוא "בחייר האבות" שהוא אשר השלים עבודתם לגלות ולהפיץ אור אלוקותו בעולם, אשר לתכלית כוונה זו היה כל עבודת האבות הק', ועיקר השלמת עבודה זו היה ע"י יעקב אבינו ע"ה. וידוע דעיקר שלימות האדם הוא כאשר

יעזור השי"ת שזוכה לקדושת יעקב אבינו וזוכה לראות שכל הבריאה היא "מלאכי אלקים", עיני ה' המשוטטות בארץ", שכל דבר בעולם הוא גילוי הרבש"ע, עבודת האדם היא להגיע ל"ונגלה כבוד ה'", לגלות כבוד שמים בעולם, להראות את השי"ת לעצמו ולאחרים, יעזור השי"ת שזוכה לגאולה השלימה בב"א.

מ"ן מהר"א זיני"א
תש"ו ס"ב, תש"י ס"א
ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים (כ, ב-ג). יש לדקדק שהיה צריך לומר ויאמר יעקב מחנה אלהים זה, "כאשר ראם" למה לי.

ויש לומר, על פי דברי אמרו"ר - [מהר"ד] ז"ל במה שכתב רש"י ז"ל - ויפגעו בו מלאכי אלהים, מלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו בארץ, הלא רש"י ז"ל פירש לעיל על הפסוק (בראשית כה, יב) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים לחוץ לארץ, ואם כן איך אפשר כאן שבאו לקראתו לחוץ לארץ, אך הענין הוא, שהיה בזה הרמז על הגאולה העתידה, דאיתא בספרי (דברים א) שעתידה ארץ ישראל להיות מתרחבת ועולה מכל צדדיה כתאנה, ויוכלו לבוא גם חוץ לגבול ארץ ישראל, אד"ק ז"ל.

והנה אמרו"ר [מהר"ד] ז"ל אמר שמצינו שאברהם אבינו ע"ה זכה לקדושת בית המקדש במקומה כדכתיב (בראשית כה, יד) בהר ה' יראה, וכן יצחק אבינו ע"ה זכה לקדושת ביהמ"ק במקומה כדכתיב (בראשית כד, טג) ויצא יצחק לשוח בשדה, ואמרו חז"ל (פסחים פח, א) שזה היה הר המוריה, אבל יעקב אבינו ע"ה זכה לקדושת בית המקדש שלא במקומו, כמו שאיתא ברש"י ז"ל בפר' ויצא (בראשית כה, יז) ובמסכת חולין (צא, ב) אמר אפשר שעברתי במקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי מיד יהיב דעתיה למהדר וקפצה

לו הארץ עד בית אל, והענין בזה, שהרי כאשר יעזור השי"ת כשיהיה הגאולה השלימה אז בודאי יהיה הכל בתכלית השלימות, רק אפילו בגלות נזכה לקדושת בית המקדש שלא במקומו על ידי לימוד התורה, כדאיתא (נגילה כט, א) ואהי להם למקדש מעט (יחזקאל יא, טז), אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, ובכל מקום שמתאספים ללמוד תורה נמשך עליהם קדושת ביהמ"ק שלא במקומה, אד"ק ז"ל.

וז"ה יש לומר בביאור הכתובים "ויעקב הלך לדרכו", היינו להמשיך הקדושה שלא במקומה, "ויפגעו בו מלאכי אלהים", רמז על מלאכי ארץ ישראל שהם מלאכי אלהים, "ויאמר יעקב כאשר ראם", היינו שראה אותם בחוץ לארץ, אמר "מחנה אלהים זה" מארץ ישראל, "ויקרא שם המקום ההוא מחנים", שנפגשו שתי המחנות, לרמז על המשכת הקדושה מארץ ישראל לחוץ לארץ על ידי יעקב אבינו ע"ה, ולעתיד לבא עתידה ארץ ישראל להיות מתרחבת ועולה מכל צדדיה, כדברי אמרו"ר ז"ל. (הגד"ק מבילגורייא - ר"ש פיגל)

13] R. Eli'ezer b. Jacob said: He who does one mitzvah gains himself one advocate, while he who commits one transgression acquires for himself one accuser. Repentance and good deeds are as a shield against punishment.

28

R. Bunim - Ethics From Sinai

What we do in this world is not insignificant. Every action counts; every act is a seed; and as we plant so shall we harvest. As ripples spread outward from a pebble dropped in a pool, so does each and every deed have profound and far-reaching repercussions.

In mapping the topography of human nature, our Sages had an axiom that in everyone there is a yetzer tov, an inclination or impulse to do good, and a yetzer ha-ra, an inclination to evil. Then they went further: To convey in simple, understandable terms a basic truth about the effect of our deeds in the spiritual realm, they used the symbol of the angel: Whenever you do a mitzvah, following your yetzer tov (they taught), an angel is created that acts as an advocate for you, a protector and a defense attorney. Not only is this idea found in our mishnah, but also in the Midrash: "If a man does one mitzvah, the Holy, Blessed One gives him one angel to guard him. . . . If he does two mitzvot, the Holy, Blessed One gives him two angels to guard him. . . . If he does a great many, the Holy One gives him half His camp. . . ."200 With every act of piety and goodness you significantly add

to the forces of good in the world; therefore in your own spiritual realm there is an added force for good on your behalf. It will affect your character and your life's progress.

Conversely, when you do an evil deed, an averah, you have acquired for yourself a "prosecuting attorney," an accusing element operating to your detriment in your fate and future.

29

He who does one mitzvah gains himself one advocate.

As the commentary Yen L'vanon understands this text, it refers to a mitzvah that is fulfilled over and above the ordinary call of duty. Every Jew is expected to live a life of Torah, faithful to its mitzvot. But there are various ways of doing a mitzvah. A person can act merely to fulfill his obligation and get it over with, as "painlessly" and rapidly as possible. But you can also approach a mitzvah with a fresh, creative interest, an enthusiastic spontaneity. Here, after all, is an opportunity to carry out the express will of the Creator. What in your prosaic, earthbound life can have greater ultimate meaning? It is surely worthwhile to "give it all you can," to invest in it all possible talent, ability, thought—to make it a "labor of love." A mitzvah done this way, writes the Yen L'vanon, with the entire heart and soul, should bring you a protecting angel in reward.

30

But who, it may be asked, can carry out mitzvot with such fervor? You would probably have to be an angel yourself, to start with.

True, it is difficult to sustain such a high level of concentration and achievement for all mitzvot. Therefore our great rabbis advocate that we each "specialize" in a given area of Judaism. Adopt one particular mitzvah, be it caring for the sick, supporting yeshivot, or reciting the Sh'ma, whenever required, with perfect attention and perfect diction. Go on with all other mitzvot as you normally would, but give this, your special mitzvah, your special attention. Become thoroughly familiar, even expert, in its laws; be alert for and seek out opportunities to observe it; and perform it with true interest and sincerity. And thus R. Eli'ezer b. Jacob says: When a Jew really fulfills to perfection the one mitzvah that he has made his specialty, he has indeed gained for himself, for his own creative individuality, an advocate; he has enduring evidence before Heaven that he has justified his existence.

33-6-

ותפלה, ולהעמיד בית נאמן, לתוך ולהדריך בניו ובנותיו בדרך ה', ופועל מה שצריך לפעול באותו מצב. וזכה לברוא על ידי זה רבבות מלאכים המלווים אותו, ושומרים עליו, והם מלפני יושר המעוררים רחמים בעדו לפני כסא הכבוד. וכמו

ויסגנו בו מלאכי אלקים וגוי כאשר ראה מחנה אלקים וגוי [לב ב]. לכאורה תמוה הא היו מלאכים וא"כ דואי מחנה אלקים הם. וצ"ל שיש שהם מלאכים אבל אינם מחנה אלקים, היינו שרצון אלקים היה באופן אחר, דהרי ידוע דמכל מצוה נברא מלאך והוא התובע השכר, ולכן כשעושה מצוה אף שאינה בהדור ובשמחה כראוי נמי נברא מלאך ויש לו שכר על זה, אבל אין זה כרצון ה' שצריך לקיים בשמחה ובאהבה ולשמה, ונמצא שאף שהם מלאכים אין לקראם בשם מחנה אלקים, והתבונן יעקב וראה אשר מלאכים אלו שנעשו ממעשיו ורוצים לשמרו הם מחנה אלקים ממש. והנה אף בשלא לשמה שבה לשמה לפי מה שבארתי

32

עמ

עבודה

פרשת ויצא

עבודת

מימינו וששים רבוא משמאלו, ומלאכים אלו שלח אל עשו, ה"ד וישלח יעקב מלאכים.

ואיראם בספרי קודש, כי המלאכים הללו, נבראו ממעשיו ודרכיו של יעקב אבינו, מעסק המורה שלמד צניח עבר, ומנח התפלה אשר מיקן צהר המוריה, וממה שעסק בספר תהלים צניח לכו, ומעבודתו במקלות אשר פילל ברהטו, ומעסקו במיקווי הנשמות אשר היו מנוגלות כלן לכו, ובעבודתו בהעמדה שצטיי, מכל המצות האלה, נבראו רבבות המלאכים הללו.

ועל זה רומז הכתוב, ויעקב הלך לדרכו, היינו שהלך והמנהג בדרכו דרך הקודש, ומזה וזה שיסגנו בו מלאכי אלהים, כי הם נבראו מדרכיו הקדושים. ולכן קרא שם המקום על שם מחנות המלאכים, כי המלאכים היו סימנים וזיונים על כל עבודתו אשר עמד בכל הימים עד הנה.

ולכן שלח מלאכים אלו אל עשו, להראות לו אל מה האדם יכול לזכות, אם הוא מקדיש את עצמו לתורה ועבודת שמו יתברך, אולי על ידי זה יתעורר לבו של עשו לשבט אל ב'.

33

ובכל מקום וזבל מנצ מסר נפשו לפעול מה שצריך לפעול אף, ועל ידי זה זכה לברוא רבבות מלאכים שליווהו ושמרוהו בכל דרכיו.

בן אנו בני ישראל כנף, עוזרים טלמולים בגולה אחר גולה, זה צבחינת תלמי עשיר, וזה צבחינת בית לבן, כל אחד בגליות ומנצבים העוזרים עליו. ועל ידי שהאדם מתחזק בכל המנצבים האלו, ואינו נופל בקרב, אלא יודע ומאמין כי השכינה אמו צנה, וזבל מנצ שעובר עליו הוא הולך לדרכו, היינו שממשך לעסוק בתורה

However, on a deeper level, the *berachah* refers to the fact that the *mitzvos* which a person performs are the *malachim*, (angels) which protect him. The Rambam says: *אמר ר' חכמים הראשונים: כל מי שיש לו תפילין בראשו ובקורו וציצית: והן הם המלאכים* כנגדו ומזוה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שקרה יש לו מן פירי רבים. והן הם המלאכים

Our Early Sages said: Everyone who has tefillin on his head and his arm, and tzitzis on his garment, and a mezuzah on his doorpost is assured that he will not sin. For he has many reminders, and they are the angels who save him from sinning (Rambam, Hil. Mezuzah 87:13). When a person performs *mitzvos* he is actually surrounded by *malachim*: מימיני *May Michael be at my right, Gavriel at my left, Uriel before me, Raphael behind me,* and above my head the Presence of God (*Pirkei D'Rabbi Eliezer Ch. 4*). If a person communicates with *HaKadosh Baruch Hu* and is surrounded by the *malachim* of his *mitzvos*, then the *Shechinah* is above his head. The word *Shechinah* comes from *shachin*, which means "close." *HaKadosh Baruch Hu* comes close to him. Thus, עוטר ישראל בתפארה, He crowns Yisrael with the glory of His *Shechinah*, as a result of our *mitzvos*.

37 סקר רנה

ביאור הברכה

והנה לכאורה יש להקשות, שהרי עוטר ישראל משמע שהקב"ה הוא עוטר, ואם הברכה היא על העטרה שמעטר אותנו, לכאורה יש לברך מעטר ישראל, אלא הביאור הוא, כיון שאין הקב"ה נוטל עטרה אחרת ומעטרנו בה, רק בכיבוד הקב"ה בעצמו הוא העטרה, בשכינתו ששורה עלינו.

38

The Call of Torah-R. Hunk

The *Zohar* compares the beginning and end of the *sidrah*. At the beginning, it was said, "ויפגע במקום" he [Ya'akov] encountered the site." There, he fell asleep and, in a dream, saw the angels of God on the ladder which rose toward heaven. But at the end of the *sidrah* Ya'akov, in full consciousness, sees the angels coming to meet him — ויפגעו בו. The difference is explained by the fact that at the end of the *sidrah* Ya'akov returns to the Holy Land as a married man and father of the tribes of Yisrael. Accordingly, the angels of God come to meet him, to welcome and accompany him. But at the outset Ya'akov was still unmarried; at first it was he who was moving toward the holy place, and the revelation came to him only in a dream. When Ya'akov on his return journey lifts up his eyes and perceives the camp of angels, this vision immediately reminds him of the vision of the "angels of God" in his dream upon arriving at Haran. In his mind he establishes the connection between this heavenly camp and the earthly camp which is coming to meet him and he names this place מחנים — two camps.

40

כ"ש"י: וייטלה יעקב מלאכים - מלאכים ממש.

באמת גם לנו יש עסק עם מלאכים ממש! כשארם נכנס לשיבה ונמצא בה חצי זה, הוא יכול לקבוע, האוירה היא טובה, ישנה רוח טובה במקום. מנין לך? הרי ביל לקבוע את איכותה של הישיבה הוא צריך לחיות בה תקופה, לשמוע ולשוחח, ז"כ לקבוע, איך הוא יכול לקבוע האם האוירה הרוח השוררת היא חיובית או ילית, בזמן קצר כל כך ובכלל מהי האוירה, רוח זו מהי?

אחשבה הוא שכל מעשה יוצר כח רוחני, האדם בורא לעצמו פרקליט במצוה, יגור בעבירה, אלו הם כחות רוחניים הנבראים מהמעשים, ורוחניות זו יוצרת את נזירה בה שרוי האדם. במקום שהמעשים הם טובים ישנה רוח טובה ואוירה טובה ובעת ממעשיהם, ושבה הם נתונים, ואותה רוח אפשר להרגיש מיד.

הרוח והאוירה הרוחנית שאנו חשים, אלו הם מלאכים, כך קוראים להם חז"ל.²

41

Alternatively, the two camps may refer to Yaakov's own children. Even though he was still in the territory of Ammon, Moav and Edom, which will not become part of *Eretz Yisrael* until the time of *Mashiach*, he still saw the angels of *Eretz Yisrael* coming to greet him. He therefore concluded that his children had achieved the exalted status of angels, as they would in the time of *Mashiach*. Thus, the two camps he spoke of were those of the angels of *Eretz Yisrael* and those of his children, who had become like angels (*Chasam Sofer* 161 מחנה 161).

שפירשו דיקים, ויעקב הלך לדרכו, כאשר יהודי הולך לדרכו בעבודת ה', אזי ויפגעו בו מלאכי אלהים, ויפגעו היא מלשון תפלה, שמלאכי אלהים מתפללים בעדו, וממלאכים טוב בעדו, וזכה שיקום בו הכתוב, כי מלאכיו יזוה לך לשמך בכל דרכיך, אמן. (תשל"ט)

35

ביאור במצודות דוד, וז"ל: על כפים - המלאכים ההם ישאו אותך על כף ידם ולא יעזובך ללכת בארץ רגלי, כי פן תכה רגליך באבן המושל בארץ, והוא משל על גודל השמירה וההשגחה, ע"כ. ומכך אנו למדים יסוד גדול, כשהאדם שב מדרכו לביתו בשלום ללא נזק, עליו לידע כי אין זה דרך הטבע כלל, ואדרבה, מדרך הטבע היה לו להיזק, ומה שלא נזוק, זהו מפני שהקב"ה שלח לו מלאכים שישמרוהו בדרך, וכמו כן באם נכשל באבן וניזוק, עליו לידע כי אין זה מקרה חלילה, כיון שלא השגיח בעצמו כראוי לכך נזוק, אלא הסיבה הנורמת לכך היא, על ידי שירד ממדרגתו ניטלה ממנו שמירת המלאכים, ולכך נזוק.

שיעורי חומש

39

ברמב"ן (פסוקים): ונקרא שם המקום מחנים כי כן הדרך בשמות, או מחנים מחנה ומחנה העליונים לומר כי מחנהו בארץ כמחנה המלאכים, כולם מחנות אלקים, מברכים לו ומודים בייחודו ויתברך שמו לעולמים.

המילה "מחנים" היא מהכפולות, כמו עיניים, אוניים, ורגליים, דהיינו שני דברים כפולים ושוים. וכאן שכתוב "מחנים", התנועה לשתי מחנות שהיו שוים, מחנה ישראל ומחנה המלאכים, שניהם מברכים לו ומודים בייחודו ויתברך שמו לעולמים.

• כאן נתגלה ליעקב לראשונה ייחודו של הכלל ישראל, שהם כנגד מחנה המלאכים של מעלה. כל זמן שהיו בבית לבן, לא היה ניכר ייחודם, ועכשיו שהיה מחנה יעקב לבדו, היה ניכר שמחנה אלקים הוא כנגד המחנה של יעקב.

א צריך לדעת שכן הוא באמת, כל מה שיש כאן למטה יש כנגדו למעלה. ואם יש מחנה של יעקב אבינו ש כנגדו מחנה אלקים, זה זוג בלתי נפרד. לכן אם עושים מסיבה או כינוס יש בו אוירה מיוחדת, זה לא במקרה, אלא זוהי הרוחניות שבאה כנגד המעשה הגשמי של כאן.²⁴

בקדושה אומרים "נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישים אותו בשמי מרים", נעריצך ונקדישך כבוד שיה שרפי קדש המקדישים שמך בקדש", לכאורה מה אכפת לנו איך המלאכים מקדישים? בתפלת יום כפור יש פיוט: "כל עריצי מעלה באימה יעריצו וכו' אלו ואלו בנועם מנעימים". כל הפיוט הזה מיוסד על הכלל הזה, שכלל ישראל והמלאכים הם מחנים, שניהם שוים לברך ולהודות על ייחודו ויתברך.

אצל האבות הקדושים אנו מוצאים בהרבה מקומות שהתגלו להם מלאכים. מלאך קרא לאברהם אבינו לומר לו שלא ישחט את יצחק (לעיל כב, יא), וכן שרה אמרה

למלאך להכות את פרעה (לעיל יב, יז ברש"י), אפילו להגר באו ארבעה מלאכים (לעיל ט, ט ברש"י). האבות הקדושים היו הרבה יותר קרובים לעולמות רוחניים.

המלאכים הם כחות רוחניים מעולמות רוחניים גבוהים. העולם הרוחני של העולם שלנו, הוא עולם העשייה. מעל זה יש עולם היצירה, שזה עולם המלאכים. וכשארם מתעלה ומגיע לעולם היצירה, שם הוא נפגש עם המלאכים.

המלחמה של יעקב עם עשו איננה מלחמה גשמית לבד, אלא היא גם מלחמה רוחנית. ולכן הוצרך יעקב לשלוח דוקא "מלאכים ממש" לעשו, וכמו שפירש רש"י (להלן פסוק ד).